

Висновки та рекомендації
за результатами конференції “Право на правду:
нові європейські регуляції та багатовимірні
загрози під час війни”

*Висновки та рекомендації підготовлено завдяки Програмі підтримки ОБСЄ в Україні та не
обов'язково відображають думку ОБСЄ*

м. Київ, Україна
2026 рік

2 вересня 2026 року в Києві відбулася щорічна конференція, присвячена адвокації належного фінансування Суспільного мовлення. Цьогоріч захід пройшов під назвою “Право на правду: нові європейські регуляції та багатовимірні загрози під час війни”. Метою конференції було визначити, які правові, інституційні, фінансові, безпекові та етичні умови необхідні для збереження незалежної й життєздатної медійної екосистеми України під час війни та її подальшої інтеграції до європейського інформаційного простору.

Конференцію організували Суспільне мовлення, Центр демократії та верховенства права і Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики. Захід відбувся за підтримки проєкту ОБСЄ “Посилення ролі медіа шляхом забезпечення безпеки журналістів, сприяння критичному медіаспоживанню, заохочення етичної та саморегульованої журналістики та інституціоналізації гендерно чутливих медіапрактик” та проєкту Ради Європи “Захист свободи слова та свободи медіа в Україні — Фаза II”.

У конференції взяли участь представники Верховної Ради України та органів виконавчої влади, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, національного медіарегулятора, Суспільного мовлення, Європейського Союзу, ОБСЄ та Ради Європи, міжнародних партнерів, медіахолдингів, редакцій, організацій громадянського суспільства, а також експерти медійної галузі.

Програма конференції складалася з трьох панельних дискусій, які розкривали її загальну тему в правовому, інституційному, технологічному та галузевому вимірах.

- Перша панель **“Європейські регуляції для свободи слова: від безпеки журналістів до ролі суспільних мовників у медійній екосистемі”** була присвячена імплементації європейських стандартів свободи медіа в Україні, гарантіям незалежності Суспільного мовлення, а також захисту журналістів від фізичних, правових, цифрових та інших загроз. Окрему увагу учасники приділили Європейському акту про свободу медіа та його значенню для подальшого розвитку української медійної політики.
- У межах другої панелі **“Вимірювання споживання медіа в інтересах суспільства, держави та медіаринку. Практики ринку та сценарії розвитку”** учасники обговорили потребу в комплексному і незалежному вимірюванні медіаспоживання. Йшлося про те, як достовірні дані про поведінку аудиторій можуть сприяти розвитку медіаринку, підвищенню ефективності державної інформаційної політики, кращому розумінню інформаційних потреб різних суспільних груп та ухваленню обґрунтованих рішень редакціями.
- Третя панель **“Що по ШІ?: етичні виклики та нові можливості”** зосередилася на впливі штучного інтелекту на роботу медіа, довіру до інформації та дотримання журналістських стандартів. Учасники розглянули можливості використання інструментів штучного інтелекту в редакційній роботі, а також пов’язані з ними ризики: поширення синтетичного і маніпулятивного контенту, непрозорість алгоритмів, порушення авторських прав, втрату контролю над персональними даними та розмивання редакційної відповідальності.

Конференція поєднала обговорення європейського регуляторного порядку денного з практичними питаннями функціонування української медійної екосистеми під час війни. Наскрізними темами дискусій стали фізична та професійна безпека журналістів,

відповідальність медіа перед аудиторією, потреба у достовірних даних про медіаспоживання, етичне й прозоре використання нових технологій, а також незалежність Суспільного мовлення.

Цей документ узагальнює основні позиції, висновки та пропозиції, висловлені під час вітальних виступів і трьох панельних дискусій. Рекомендації сформовані на основі обговорень конференції та не обов'язково відображають консолідовану позицію кожного учасника або інституцій, які вони представляли

Ключові висновки

1. Право на правду потребує незалежної та життєздатної медійної екосистеми

Учасники конференції наголосили, що право на правду не обмежується формальним доступом до інформації. Його реалізація залежить від професійних і незалежних медіа, здатних перевіряти дані, працювати на місцях подій, документувати наслідки війни, протидіяти дезінформації та забезпечувати суспільний контроль за діяльністю влади. Для цього редакціям потрібні професійні команди, безпечні умови роботи, належне фінансування, редакційна автономія та законодавчі гарантії незалежності.

Посолка Європейського Союзу в Україні Катаріна Матернова наголосила, що незалежна журналістика виконує незамінну демократичну функцію: ставить складні запитання, вимагає від державних інституцій відповідальності і допомагає громадянам відрізнити перевірені факти від маніпуляцій.

Спеціальний представник Головування ОБСЄ — координатор проєктів в Україні Петр Мареш звернув увагу на те, що українські журналісти продовжують забезпечувати право громадян на правду навіть у складних умовах війни. Він підкреслив необхідність об'єднання зусиль держави, медійної спільноти та міжнародних партнерів для підтримки відповідальної журналістики, професійних стандартів, медіаграмотності та стійкості українських медіа.

Хільде Хауг, заступниця голови Офісу Ради Європи в Україні, зазначила, що право на правду охоплює доступ до достовірної інформації, свободу вираження поглядів і безпеку журналістів. Під час війни українські медіа не лише інформують громадян і протидіють дезінформації, а й документують воєнні злочини та фіксують свідчення, необхідні для встановлення відповідальності.

Під час конференції також йшлося про те, що російська гібридна агресія спрямована на руйнування довіри, дезорієнтацію суспільства та послаблення демократичних інституцій. Тому кібербезпека, інформаційна безпека та безпека медіа мають бути складовими єдиної системи демократичної стійкості. В умовах поширення дезінформації та контенту, створеного за допомогою штучного інтелекту, право на правду набуває значення права громадян знати факти, а не вигадки, згенеровані чи маніпулятивні інтерпретації.

Окремим прикладом стала робота Суспільного мовлення. Голова Наглядової ради Суспільного Світлана Остапа повідомила, що, за дослідженнями мовника, його новинам довіряють 84% аудиторії. Суспільне має розгалужену регіональну мережу, працює на місцях російських атак і з квітня 2022 року передало Офісу Генерального прокурора понад 5 600 матеріалів про воєнні злочини Росії. Близько 2 500 матеріалів упродовж попереднього року також були передані міжнародним мовникам через систему обміну новинами Європейської мовної спілки.

Спікери першої панелі назвали професійні медіа та Суспільне мовлення “якорями” достовірної інформації. Їхня спроможність виконувати цю функцію потребує законодавчого захисту, передбачуваного фінансування, незалежного врядування та підтримки громадянського суспільства й міжнародних партнерів. Отже, забезпечення права на правду залежить від життєздатності всієї медійної екосистеми.

2. Журналістська етика залишається основою довіри до медіа незалежно від застосованих технологій, зокрема ШІ

Учасники конференції наголосили, що поява нових технологій не змінює базової відповідальності журналістів перед аудиторією. В умовах війни, дезінформації та зростання обсягів згенерованого контенту особливого значення набувають точність, перевірка інформації, достовірне відображення реальних подій, захист конфіденційних даних, прозорість редакційних рішень і готовність медіа відповідати за оприлюднений контент.

Основна дискусія з цього питання відбулася під час панелі, присвяченої етичним викликам і можливостям штучного інтелекту. Учасники відзначили, що питання вже полягає не в тому, чи використовувати ШІ в медіа, а в тому, за якими правилами це має відбуватися. Серед запропонованих редакційних принципів, підхід human first, human last, за яким людина контролює початок і завершення кожного процесу із застосуванням ШІ, відповідність базовим стандартам журналістики, прозорість і зрозумілість, доцільність використання технологій, конфіденційність і захист даних, законність та відповідальність редакції.

Голова Комісії з журналістської етики Андрій Куликов підкреслив, що право на правду невіддільне від обов'язку журналістів забезпечувати правдивість інформації. За його словами, технологія сама собою не визначає етичність матеріалу: вирішальним є те, чи використовується вона для точного інформування, чи для створення і поширення неправди. Тому поява ШІ не скасовує раніше сформованих стандартів і не переносить відповідальність за матеріал із журналіста або редакції на технологічний інструмент.

Представлений під час панелі досвід BBC також засвідчив необхідність участі людини на початку і наприкінці редакційного процесу. Зокрема, працівники перевіряють відповідність автоматизованого перекладу першоджерелу та якість тексту цільовою мовою. ШІ може пришвидшувати виконання окремих завдань і допомагати журналістам дотримуватися внутрішніх редакційних правил, однак остаточна перевірка та рішення про публікацію залишаються за людьми.

Окремо обговорювалося використання згенерованих зображень для ілюстрування реальних подій. Учасники дійшли висновку, що медіа не повинні створювати в аудиторії хибне уявлення про подію або підмінити її документальне відображення штучно згенерованою візуалізацією. Якщо матеріал стосується реального обстрілу, заяви публічної особи чи іншої фактичної події, редакція передусім має використовувати справжні фото і відео та безпосередньо працювати з джерелами й людьми. Роботу журналіста з реальними подіями та джерелами визначили як одну з основних передумов довіри до медіа.

Тож дискусія показала, що журналістська етика має визначати весь редакційний процес, незалежно від того, які технології використовуються для створення матеріалу. Саме дотримання професійних стандартів, зв'язок із реальністю, прозорість і відповідальність редакції дають аудиторії підстави довіряти медіа.

3. Фізична безпека журналістів має забезпечуватися на всіх етапах редакційної роботи

Учасники конференції наголосили, що в умовах повномасштабної війни фізична безпека стала невід'ємною частиною щоденної роботи українських редакцій. Журналісти працюють на місцях російських атак та у прифронтових громадах, фіксують наслідки ударів і свідчення постраждалих, документують воєнні злочини. Тому управління ризиками має охоплювати весь редакційний процес: підготовку до виїзду, оцінювання загроз, забезпечення команди необхідним спорядженням, дотримання протоколів під час роботи, зв'язок із редакцією та реагування у разі атаки або іншого інциденту.

Водночас безпосереднім джерелом цих загроз є збройна агресія Росії та російські атаки, від яких потерпають журналісти, редакції й медійна інфраструктура. Безпекові протоколи, навчання та захисне спорядження можуть знизити рівень ризику, але не здатні повністю захистити працівників медіа від ракетних і дронів ударів. Тому вдосконалення внутрішніх систем безпеки має відбуватися одночасно з документуванням злочинів Росії проти журналістів та забезпеченням відповідальності за них. Було згадано роботу Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань розслідування фактів порушень прав журналістів і працівників медіа, зокрема її виїзди до регіонів та відвідування філій Суспільного. Представники міжнародних організацій наголошували на необхідності фіксувати порушення і забезпечувати притягнення винних до відповідальності.

Під час конференції були наведені приклади атак на знімальні групи Суспільного у Дніпропетровській і Харківській областях, зокрема переслідування журналістів FPV-дроном та вибух ракети неподалік від місця їхньої роботи. Такі випадки засвідчують, що позначення «Преса» не гарантує захисту, а журналісти можуть ставати окремими цілями російських атак.

Окрему увагу було приділено безпеці медійної інфраструктури. За наведеними під час конференції даними, у Києві та регіонах постраждали 37 об'єктів нерухомого майна Суспільного мовлення, а за відповідними фактами було відкрито 26 кримінальних проваджень. Учасники також згадали загиблих працівників Суспільного і те, що один із

колег перебуває в російському полоні. Це показує, що редакції повинні бути готовими не лише до ризиків під час окремих виїздів, а й до пошкодження приміщень, техніки, транспортних засобів та іншої інфраструктури, необхідної для безперервної роботи.

Під час першої панельної дискусії також ішлося про релоковані медіа та редакції, які постраждали внаслідок російських ударів або фізичного знищення інфраструктури. Було наголошено, що правових гарантій, зокрема можливості отримання компенсацій чи репарацій, недостатньо, якщо медіа не мають людських, технічних і фінансових ресурсів для продовження роботи. Окремою практичною проблемою залишається забезпечення журналісток, які працюють у зоні бойових дій, захисним спорядженням, адаптованим до жіночої анатомії. Це питання має враховуватися під час закупівель і реалізації програм міжнародної допомоги.

Таким чином, фізична безпека журналістів не може бути лише особистою відповідальністю працівника або обмежуватися видачею захисного спорядження перед відрядженням. Редакційні протоколи, підготовка, страхування і безпечна інфраструктура необхідні для зменшення ризиків, однак вони не усувають їх першопричини — триваючої російської агресії та атак на цивільне населення, журналістів і медійні об'єкти. Тому відповідь має поєднувати практичні заходи захисту з документуванням російських злочинів, міжнародною підтримкою та роботою із забезпечення відповідальності Росії й конкретних винних осіб.

4. Фінансова спроможність медіа та редакційна незалежність взаємопов'язані

Учасники конференції наголосили, що редакційна незалежність потребує не лише законодавчих гарантій, а й достатніх ресурсів для їх практичної реалізації. Без належного фінансування медіа не можуть утримувати команди, підтримувати регіональну мережу, забезпечувати безпеку журналістів, відновлювати пошкоджену інфраструктуру, розвивати цифрові платформи та виробляти суспільно важливий контент. Водночас фінансування має бути передбачуваним і організованим так, щоб не створювати можливостей для політичного або економічного впливу на редакційні рішення.

Хільде Хауг, заступниця голови Офісу Ради Європи в Україні, зазначила, що інституційну незалежність неможливо підтримувати без передбачуваного фінансування. Журналістика суспільного інтересу потребує довгострокових вкладень, які дають медіа змогу працювати в сучасному економічному й технологічному середовищі. Представниця Ради Європи закликала органи влади продовжувати підтримувати незалежних мовників відповідно до європейських стандартів і практик.

Окрему увагу було приділено фінансуванню Суспільного мовлення напередодні підготовки Державного бюджету України на 2027 рік. Голова Наглядової ради Суспільного Світлана Остапа нагадала, що відповідно до закону державне фінансування мовника має становити не менше 0,2% видатків загального фонду державного бюджету за попередній рік. З урахуванням пріоритетності оборонних видатків Суспільне запропонувало компромісний підхід — розраховувати фінансування за тією самою формулою, виключаючи видатки на оборону. За наведеними під час конференції

даними, у 2026 році такий обсяг мав би становити 3,6 млрд грн, тоді як мовник отримав майже 2,5 млрд грн. На 2027 рік потреба за цією формулою була оцінена у 3,8 млрд грн.

Під час першої панелі обговорювалося і становище регіональних, релокованих та прифронтових медіа. Учасники зазначили, що частина редакцій постраждала внаслідок російських ударів і фізичного знищення інфраструктури, а нестача людських, технічних та фінансових ресурсів обмежує їхню здатність продовжувати роботу. Заступниця міністра культури з питань європейської інтеграції Наталія Мовшович назвала недофінансування прифронтових медіа одним із найбільших викликів. Вона також звернула увагу, що наявні грантові програми допомагають окремим редакціям, але не формують системного механізму підтримки.

Учасники окремо наголосили на потребі розробити прозорі й нейтральні до редакційного змісту механізми підтримки регіональних, прифронтових і релокованих медіа, які забезпечують громади суспільно важливою інформацією, але не можуть відновити роботу лише за рахунок ринкових доходів.

Економічний вимір незалежності обговорювався і під час панелі про кросмедійне вимірювання. Учасники зазначили, що прозорі та загальновизнані дані про аудиторію впливають на розподіл рекламних коштів. Справедливий розподіл фінансових потоків створює економічну основу для роботи незалежних медіа та зменшує їхню залежність від великих платформ і компаній, здатних диктувати власні умови.

Таким чином, фінансова спроможність є практичною передумовою редакційної незалежності, безпеки працівників і стабільної роботи медіа. Водночас сама наявність фінансування не гарантує незалежності, якщо порядок його розподілу є непрозорим або залежить від ставлення до редакційного змісту. Тому механізми державної, донорської та ринкової підтримки мають бути довгостроковими, передбачуваними, заснованими на чітких критеріях і захищеними від втручання в редакційну політику.

5. Європейські стандарти свободи медіа мають бути імplementовані як цілісна система практичних гарантій

Учасники конференції наголосили, що європейська інтеграція у медійній сфері не повинна обмежуватися формальним перенесенням положень актів ЄС до українського законодавства. Критерієм успішної імplementації має бути практична здатність нових норм захищати журналістів та їхні джерела, редакційну незалежність, медіаплюралізм, незалежність регулятора, належне функціонування Суспільного мовлення та прозорість відносин між державою, медіа й цифровими платформами.

Основна дискусія була зосереджена на імplementації Європейського акту про свободу медіа (EMFA). Учасники зазначили, що цей акт охоплює широкий комплекс взаємопов'язаних питань: захист журналістів і конфіденційності їхніх джерел, гарантії незалежності суспільних мовників і медійних регуляторів, прозорість медіавласності та державної реклами, оцінювання концентрації на медійному ринку, вимірювання аудиторій, взаємодію з онлайн-платформами та забезпечення належної видимості

суспільно важливого контенту. Тому його імплементація потребуватиме не одного закону, а узгодженого пакета змін до різних законодавчих актів і кодексів.

Міжнародна експертка та консультантка Ради Європи Таня Кершеван звернула увагу, що країни-кандидатки не можуть просто скопіювати положення EMFA без урахування національного контексту. Необхідно заздалегідь моделювати, як нові правила працюватимуть на практиці: хто призначатиме керівні й наглядові органи, хто контролюватиме використання коштів, які інституції здійснюватимуть моніторинг і хто застосовуватиме коригувальні заходи у разі порушень. Вона також наголосила на кумулятивному ефекті EMFA: окремі зміни можуть мати обмежений вплив, але разом вони формують систему запобіжників, здатну захищати свободу медіа.

Як приклад практичного впливу EMFA було наведено досвід Литви, де посилення акта допомогло зупинити законодавчі зміни, що могли негативно вплинути на суспільного мовника. Цей випадок показав, що європейські стандарти можуть виконувати не лише регуляторну, а й запобіжну функцію, стримуючи рішення, здатні послабити незалежність медіа. Окремо підкреслювалося, що передбачуване фінансування Суспільного мовлення не слід розглядати ізольовано від інших гарантій EMFA, оскільки воно є частиною загальної системи забезпечення його автономії та демократичної стійкості.

Другим важливим напрямом стала імплементація анти-SLAPP стандартів, спрямованих на захист журналістів, медіа, громадських активістів та інших учасників суспільно важливих дискусій від зловживань судовими процедурами. Голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова Ярослав Юрчишин зазначив, що відповідний законопроект готується за участю представників парламенту, органів влади, громадянського суспільства та правоохоронних органів і вже отримав попередню експертну оцінку Ради Європи. Запропоновані механізми мають дати судам можливість відхиляти позови, метою яких є не захист порушеного права, а тиск на журналістів, блокування публікацій або виснаження редакцій тривалими судовими процесами.

Окремою темою стала інституційна спроможність виконувати нові правила. Представники органів влади та регулятора звернули увагу, що навіть якісне законодавство не працюватиме без достатніх людських, фінансових і технічних ресурсів, зрозумілих процедур та належної координації між відповідальними інституціями. Це особливо стосується моніторингу онлайн-середовища, оцінювання концентрації медіавласності, контролю за прозорістю державної реклами, взаємодії з цифровими платформами та забезпечення незалежності регулятора.

Тож імплементація європейських стандартів має розглядатися як створення цілісної системи, а не як виконання окремих законодавчих вимог. Прийняття законів має супроводжуватися розробленням процедур, визначенням повноважень і відповідальних інституцій, забезпеченням ресурсів, незалежним моніторингом та оцінюванням практичних результатів. Лише за цих умов EMFA, анти-SLAPP механізми та інші європейські стандарти зможуть забезпечити дієвий, а не декларативний захист свободи медіа в Україні.

6. Незалежне кросмедійне вимірювання є умовою розвитку медіаплюралізму та обґрунтованої медійної політики

Учасники конференції наголосили, що дані про медіаспоживання є не лише комерційним інструментом, а й складовою свободи медіа. Незалежне вимірювання дає змогу зрозуміти, який контент, через які канали та на яких пристроях споживають різні групи населення. Ці дані потрібні медіа для розвитку контенту, рекламодавцям для розподілу бюджетів, а державі для формування медійної та інформаційної політики на основі реальної поведінки аудиторій.

Учасники панелі зазначили, що наявна в Україні картина медіаспоживання залишається фрагментарною. Окремі медіа, платформи, дослідницькі компанії та учасники рекламного ринку володіють власними масивами даних, однак вони формуються за різними методологіями й не дають цілісного уявлення про аудиторію. Чинна телевізійна панель охоплює переважно міста з населенням понад 50 тисяч осіб і не відображає повною мірою споживання контенту на цифрових платформах, OTT-сервісах, смартфонах та інших пристроях. Внаслідок цього кожен учасник ринку бачить лише окрему частину загальної картини.

Світлана Калініна, керуюча партнерка Kwendi Media Audit, звернула увагу, що європейські ринки поступово переходять від вимірювання лише телевізійної аудиторії до комплексного аналізу споживання відео та інших видів медіаконтенту на різних платформах і пристроях. За її оцінкою, Україна не зобов'язана відтворювати застарілу модель телевізійної панелі, а може одразу перейти до сучаснішої системи, зокрема із застосуванням мобільних технологій. Для цього необхідні спільне бачення, технологічне рішення, фінансування та об'єднання учасників ринку.

Представники Суспільного мовлення наголосили на потребі у спільній методологічній рамці, якою могли б користуватися комерційні й суспільні медіа, державні інституції, дослідники та рекламодавці. Суспільне вже проводить дослідження, щоб комплексно вивчати аудиторію, і надає доступ до частини результатів іншим учасникам ринку. Водночас, окремі дослідження одного мовника не можуть замінити загальнонаціональної системи, результати якої визнавалися б усіма зацікавленими сторонами.

Економічний вимір обговорення стосувався впливу вимірювань на розподіл рекламних коштів. За відсутності єдиної системи рекламодавці змушені спиратися на розрізнені показники, а медіа та платформи можуть подавати власні дані у вигідний для себе спосіб. Натомість прозорі й загальновизнані вимірювання можуть стати спільною "валютою" ринку, яка дозволяє порівнювати результати та обґрунтовано розподіляти рекламні бюджети. Учасники підкреслили, що справедливий розподіл фінансових потоків зміцнює економічну основу незалежних медіа та зменшує їхню залежність від великих компаній і цифрових платформ, здатних диктувати власні умови.

Для держави кросмедійне вимірювання має окреме значення в контексті інформаційної безпеки. Учасники зазначили, що органи влади мають розуміти, з яких джерел громадяни отримують інформацію, які групи залишаються поза охопленням

професійних медіа та де виникають інформаційні вразливості. Без таких даних складно оцінювати ефективність державної політики, прогнозувати зміни у споживанні контенту та планувати протидію ворожому інформаційному впливу. Водночас ці завдання не повинні використовуватися як підстава для політичного контролю над вимірюваннями.

Україна потребує загальнонаціональної системи кросмедійного вимірювання, яка охоплюватиме всю країну, різні соціальні й вікові групи, типи медіа, платформи та пристрої. Її методологія, управління і фінансування мають бути прозорими, а результати — незалежними та доступними для різних учасників медійної екосистеми. Така система сприятиме справедливішому розподілу ресурсів, розвитку медіаплюралізму, економічній стійкості професійних медіа та ухваленню державних рішень на основі даних.

7. Виконання рекомендацій потребує постійної міжсекторальної координації

Учасники конференції наголосили, що захист журналістів, імплементація європейських стандартів, забезпечення фінансової спроможності медіа, створення системи кросмедійного вимірювання та вироблення правил використання штучного інтелекту виходять за межі компетенції однієї інституції. Вони потребують постійної взаємодії органів влади, регулятора, медіа, громадських і професійних організацій, дослідників, технологічних компаній та міжнародних партнерів.

Прикладами такої взаємодії стали тематичні підгрупи з наближення українського законодавства до вимог Європейського акту про свободу медіа, робоча група з упровадження анти-SLAPP стандартів та Альянс з питань ШІ, створений за участю українських медіа. Дискусія про кросмедійне вимірювання також показала, що спільне бачення держави, медіаринку, дослідницьких організацій, рекламодавців і цифрових платформ має передувати вибору технології та моделі фінансування.

Спеціальний представник Головування ОБСЄ — координатор проєктів в Україні Петр Мареш зазначив, що міжнародні партнери та українські інституції не можуть діяти ізольовано. Підтримка має формуватися з урахуванням запитів і реальних потреб української медійної спільноти, а не через нав'язування зовнішніх рішень.

Міжсекторальна координація має давати конкретні результати: законодавчими змінами, редакційними стандартами, спільними методологіями, механізмами фінансування або протоколами взаємодії. Для кожного процесу слід визначати відповідальних учасників, строки та спосіб оцінювання результатів, щоб робочі групи не ставали заміною практичних рішень.

Рекомендації

1. Органам державної влади та Верховній Раді України

Забезпечити комплексну імплементацію Європейського акту про свободу медіа та анти-SLAPP стандартів. Підготувати узгоджений план законодавчих та інституційних

змін із визначенням строків, відповідальних органів і необхідних ресурсів. Окрему увагу приділити захисту журналістів та їхніх джерел, незалежності медійного регулятора і Суспільного мовлення, прозорості медіавласності та державної реклами, а також запобіганню використанню судових процесів для тиску на журналістів і редакції.

Забезпечити передбачуване та захищене від політичного впливу фінансування Суспільного мовлення. Під час формування державного бюджету врахувати визначені законом гарантії фінансування та озвучений під час конференції компромісний підхід, що передбачає розрахунок обсягу фінансування без урахування видатків на оборону. Рішення щодо фінансування не повинні залежати від редакційної політики або змісту матеріалів мовника.

Створити системний механізм підтримки безпеки журналістів і редакцій, які працюють в умовах підвищеного ризику. Він має охоплювати забезпечення захисним спорядженням, зокрема адаптованим до потреб журналісток, страхування, навчання з домедичної допомоги та роботи в небезпечному середовищі, підтримку релокованих і прифронтових редакцій, а також належне документування та розслідування злочинів проти журналістів.

Ініціювати створення незалежної загальнонаціональної системи кросмедійного вимірювання. До розроблення її моделі залучити медіа, рекламний ринок, дослідницькі організації, операторів, цифрові платформи та громадянське суспільство. Держава може брати участь у фінансуванні системи або закупівлі даних, однак не повинна контролювати її методологію, управління чи результати.

2. Суспільному мовленню

Продовжувати вдосконалення комплексної системи безпеки працівників. Регулярно оновлювати оцінювання ризиків і протоколи роботи з урахуванням атак FPV-дронів, повторних ударів та інших нових загроз; забезпечувати команди належним спорядженням, страхуванням, навчанням, постійним зв'язком із редакцією та медичною і психологічною підтримкою після небезпечних завдань.

Посилювати прозорість та індустрію співпраці. Регулярно звітувати про використання публічних коштів, регіональне охоплення, безпеку працівників і суспільний вплив мовника, а також продовжувати обмін досвідом з іншими редакціями щодо безпекових протоколів, етичного використання ШІ та дослідження медіаспоживання.

3. Міжнародним партнерам

Забезпечувати довгострокову й скоординовану підтримку українських медіа, які працюють у найскладніших умовах. Пріоритетними мають бути потреби прифронтових, регіональних і релокованих редакцій: захисне спорядження, страхування, навчання, психологічна допомога, відновлення пошкодженої інфраструктури та забезпечення безперервності роботи.

Надати експертну і технічну допомогу для практичного впровадження ЕМФА та анти-SLAPP стандартів. Підтримувати не лише підготовку законодавчих змін, а й

розроблення процедур, навчання суддів і посадовців, посилення спроможності регулятора та незалежний моніторинг того, як нові гарантії працюють на практиці.

Підтримати розроблення і запуск незалежного кросмедійного вимірювання.

Сприяти проведенню пілотних досліджень, залученню міжнародної експертизи та пошуку сталої моделі фінансування за умови прозорості методології, незалежного управління і належного представлення регіональних та малих медіа.

4. Організаціям громадянського суспільства, професійним об'єднанням і медійним організаціям

Завершити розробку, оприлюднити та впроваджувати спільні принципи відповідального використання ШІ в медіа. Вони мають охоплювати перевірку результатів роботи ШІ, захист персональних і конфіденційних даних, недискримінацію, використання згенерованих зображень, маркування контенту, виправлення помилок і відповідальність редакції. Рекомендовані правила слід адаптувати до практичних можливостей редакцій різного розміру.

Посилити спільну систему безпекової підтримки журналістів. Організовувати навчання, обмін протоколами, надавати консультації щодо страхування і закупівлі спорядження, документувати напади та створювати доступні механізми перенаправлення журналістів по правову, медичну і психологічну допомогу.

Здійснювати незалежний громадський моніторинг виконання медійних реформ.

Регулярно оцінювати імплементацію EMFA й анти-SLAPP стандартів, стан розслідування злочинів проти журналістів, дотримання гарантій незалежності регулятора та Суспільного мовлення, а також прозорість їх фінансування.

Долучитися до формування незалежної системи кросмедійного вимірювання.

Представляти інтереси регіональних, локальних і малих медіа, сприяти узгодженню принципів управління, методології та доступу до результатів, щоб система підтримувала медіаплюралізм, а не посилювала переваги найбільших учасників ринку.

Висновки та рекомендації підготовлено за підтримки Програми підтримки ОБСЄ в Україні та не обов'язково відображають думку ОБСЄ.